

Információelmélet: Félévközi zárthelyi

Név: .....

Összpontszám:

--	--	--

Neptun kód: .....

Aláírás: .....

Kitöltési útmutató: A feladatok megoldásánál az üres téglalapokat kell kitölteni, illetve az ábrákat kell kiegészíteni. Az egyes feladatok kiírásában zárójelben szerepel, hogy hány pontot lehet kapni a jó válaszokért, és mennyi levonást a rosszakért; ahol nincs negatív érték feltüntetve, ott a pozitív érték felét lehet negatívban kapni a rossz válaszáért. Ha valamelyik eredményt javítja, egyértelműen javítson.

- Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak-e. Ha egy állításról úgy véli, hogy igaz, írjon az állítás előtti négyzetbe egy I betűt, ha hamisnak gondolja, akkor egy H betűt írjon a négyzetbe. A helyes válaszra +2 pontot kap, a rosszra -1-et. Nem kell minden négyzetet kitöltenie, az üres négyzet 0 pont.

- A $d_{\min}$ kódtávolságú csatornakódok kevesebb, mint $d_{\min}$ hibát tudnak jelezni.
- A változó szóhosszúságú forráskódok átlagos szóhossza a forrásábécé egyes elemeihez rendelt kódszavak kódábécéjének várhatóértéke.
- A Reed–Solomon-kódok olyan lineáris blokk-kódok, amelyek ciklikusak és maximális távolságúak.
- A ciklikus kódok generátormátrixának a legelső sora a kód generátorpolinomjának megfelelő vektor. Minden további sor az előző sor ciklikus eltoltja.
- Az $\mathbf{v}$ vett vektor szindrómája által generált mellékosztály elemei közül azzal javítjuk a vett vektort, amelyiknek a legnagyobb a súlya.
- A Reed–Solomon-kódok a kódszóvektoraikat a generátorpolinomhoz rendelt vektor és az üzenetvektorok konvolúciójaként állítják elő.
- A stacionáris források modellezésére alkalmasak a Kolmogorov-gráfok.
- A frekvenciaugratásos (FH) kódsztásos nyálábolásnál (CDMA) a rendelkezésre álló frekvencia-részsávok számánál sokkal több felhasználó páros van a rendszerben, de azok közül igen sok passzív tag van.
- Egy $f(t)$ függvény T mintavételezési idővel vett mintavételezettje az $f(t_0)$, $f(t_0+T)$, $f(t_0+T^2)$, $f(t_0+T^3)$, ... sorozat. A t_0 mennyiség a legelső mintavételezés időpontja.
- Egy emlékezet nélküli, stacionáris A forráshoz lehet olyan s elemű kódábécével dolgozó forráskódot találni, melynek az átlagos kódszóhossza $I(A)/(\log_2 s)$ és $I(A)/(\log_2 s) + 1$ között van, ha $I(A)$ az A halmaz információtartalma. Ez Shannon forráskódolási tétele.
- Egy $C = \{C_1, C_2, \dots, C_n\}$ halmaz entrópiája a $H(C) = -\sum_{i=1}^n p_i \log_2 p_i$, ahol p_i a C_i halmazelem előfordulási valószínűsége.

- Az (n, k) paraméterű ciklikus kódok generátorpolinomja mindig osztója a paritásellenőrző polinomjuknak.
- A JPEG képtömörítő eljárásnak csak a veszteséges szabványa használ prediktív kódolást.
- Egy digitális moduláló eljárás során az időt egymást követő, nem átfedő, T hosszúságú intervallumokra bontjuk, az üzenet egy-egy lehetséges szimbólumának egy-egy $T/2$ hosszúságú jelszakaszt feleltetünk meg, s az i -edik időintervallumban az üzenet i -edik karakterének megfelelően jelalakot adjuk le egymás után kétszer.
- A csatornakódolási tétel szerint, ha a csatornapacitásnál kisebb kódsebességgel szeretnénk jeleket továbbítani a csatornán, akkor a kapott bitsorozat dekódolása során fellépő hibák száma tetszőlegesen kicsivé csökkenthető, csak a kódszóhosszat kell megfelelően megnövelni.
- Legyen a forrásábécé A , az elemeiből képezett tetszőleges hosszúságú sorozatok halmaza $\mathcal{A}$, a kódábécé B , ennek elemeiből képezett tetszőleges hosszúságú sorozatok halmaza pedig $\mathcal{B}$. A forráskódok ekkor $f : A \mapsto B$ függvénnyel írhatók le.
- A maximális távolságú, avagy MDS kódokra igaz, hogy $d_{\min} = n - \log_r M + 1$, ahol $d_{\min}$ a kódtávolság n a kódszavak hossza, M azok száma, r pedig a kódábécé elemszáma.
- Az optimális forráskódoló eljárásokra igaz, hogy az általuk létrehozott kódok átlagos kódszóhossza kevesebb, mint $H - s + 1$, ahol H a forrás entrópiája, s pedig a kódábécé elemszáma.
- A maximum likelihood döntés során ha egy B esemény bekövetkezik, és ismerjük az öt kiváltó lehetséges A_i eseményekhez tartozó $p(B|A_i)$ valószínűségeket, akkor amellet az esemény mellett döntünk, amelyre ez a feltételes valószínűség a legkisebb.
- Az aritmetikai kódolás során az üzenet azonos hosszúságú blokkjait azonos szóhosszúságú kódszavakba transzformálják.
- A szisztematikus kódok $\mathbf{G}$ generátormátrixának első k oszlopa egységmátrixot alkot.
- A perfekt kódokra a Hamming-korlátban az egyenlőség teljesül.
- A digitális amplitúdómoduláció (PAM) során az átvitelre szánt üzenet n darab lehetséges szimbólumának olyan, azonos frekvenciájú szinuszos jelszakaszokat feleltetünk meg, amelyek egymástól az amplitúdójukban térnek el. Az amplitúdófaktor $360^\circ/n$ -nek egész számú többszöröse.
- A $w(\mathbf{v})$ mennyiség, azaz egy $\mathbf{v} = (v_0, v_1, \dots, v_{n-1})$ vektor súlya, a vektor nulla v_i komponenseinek száma.
- A JPEG veszteséges tömörítő eljárása során használt futamhossz-kódolás a mintavételezett, kvantált és feldolgozott üzenet számsorozatát olyan szakaszokra bontja amely tetszőleges számú nullából és végül egyetlen nem nulla számból áll. Egy-egy ilyen szakaszt aztán a nulla elemek számából, a nem nulla elemből és a nem nulla elemek tárolására használt bitek számából álló számhármassá kódolják.

- Legyen a „3”, „4”, „I”, „8”, „R” és „5” szimbólumok előfordulási valószínűsége rendre 0,13; 0,06; 0,17; 0,33; 0,08 és 0,23. Töltse ki a szimbólumösszevonásra szolgáló ábra üres téglalapjait a megfelelő valószínűségekkel. (A pontozás 6 pontról indul, minden hiba -1 pont, minimum -3 pont.)

Adja meg a kódszavakat tartalmazó táblázat hiányzó elemeit (Kódszavanként +2 vagy -1 pont).

szimbólum	kódszó
3	111
4	1100
I	
8	
R	
5	00

A halmaz entrópiája 2,34. (+2 vagy -1 pont)

A kód átlagos kódszóhossza 2,41. (+2 vagy -1 pont)

- Legyen az alábbi egy (7,4) paraméterű szisztematikus bináris Hamming-kód paritás-mátrixa. Készítse el a kód generátormátrixát (+4 pont, hibás oszloponként -1 pont, legalább -2 pont).

$$\mathbf{H}^T = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad \mathbf{G} = \begin{pmatrix} \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \\ \square & \square & \square & \square & \square & \square & \square \end{pmatrix}$$

A 0111 tömörített üzenetből keletkezett kódszó (+2 vagy -1 pont):

A 1100110 vett szimbólumsorozat szindrómája (+2 vagy -1 pont):

Ha csak egy hiba keletkezett a csatornán való áthaladás során, akkor az 1100110 vett szimbólumsorozatban a következő helyen van a hiba (+2 vagy -1 pont):

- Egy $GF(3)$ véges számtest feletti, nyolcelemű kódszavakat készítő ciklikus kód generátorpolinomja $g(t) = t^3 + 2t^2 + t + 2$. Számolja ki a $h(t)$ paritásellenőrző polinomot. Húzza ki a polinomok felesleges tagjait, ha vannak. (10 pont, 2 az osztandó polinomért, 8 az osztásért, hibánként -1 pont, minimum -5 pont)

$$\begin{aligned} \square t^8 + \square t^7 + \square t^6 + \square t^5 + \square t^4 + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0 = (t^3 + 2t^2 + t + 2) \cdot (\square t^6 + \square t^5 + \\ + \square t^4 + \square t^3 + \square t^2 + \square t^1 + \square t^0) \end{aligned}$$

A $b(t) = 2t + t^2 + t^4$ üzenetpolinomból a kódoló a következő kódszópolinomot hozza létre (húzza ki a felesleges tagokat, ha vannak, +4 pont):

$$\square t^0 + \square t^1 + \square t^2 + \square t^3 + \square t^4 + \square t^5 + \square t^6 + \square t^7 + \square t^8$$

A (21000100) vektor érvényes kódszava-e a fenti ciklikus kódnak? ..... (2 pont).

Indoklás: ..... (2 pont).

- Egészítse ki az alábbi állításokat egy-két szóval, vagy képlettel, matematikai kifejezéssel. A helyes kiegészítés pontértéke zárójelben látható, a helytelen annak $-1/2$ -szerese.
  - A Reed–Solomon-kódok $c(t)$ kódszópolinomjainak a $h(t) = \prod_{i=n-k+1}^n (t - \vartheta^i)$ polinommal vett szorzata ..... (2 pont).
  - A forráskódoló eljárások során arra törekedünk, hogy az entrópia a lehető ..... (2 pont) legyen.
  - Stacionáris, emlékezet nélküli források $\mathcal{H}$ forrásentrópiája és a forrásábécé H entrópiája között a következő reláció áll fent: ..... (2 pont).